

I.
WSTĘP

Celem „Studium rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego” jest wskazanie **najważniejszych potencjałów rozwojowych** obszaru i **zaproponowanie kierunków działań, przyspieszających procesy jego metropolizacji**. Proponowane działania powinny przy tym **wykorzystywać** i **wzmacniać** wskazane potencjały, a jednocześnie **niwelować bariery** rozwojowe ŁOM.

W pełni ukształtowane obszary metropolitalne charakteryzują się: rozwiniętymi funkcjami metropolitalnymi, spójnością terytorialną i funkcjonalnymi powiązaniem z innymi obszarami metropolitalnymi. Na obszarach tych, a zwłaszcza w miastach metropolitalnych, zachodzą procesy koncentracji ludności, kapitału, wiedzy i władzy, co sprawia, że stają się one biegunami wzrostu społeczno-gospodarczego o znaczeniu regionalnym, krajowym lub międzynarodowym.

Obecnie funkcje metropolitalne ŁOM są w początkowej fazie rozwoju, a obszar jest słabo wykształcony pod względem spójności terytorialnej. Głównymi **barierami rozwojowymi** ŁOM są: nieefektywne wykorzystanie potencjałów endogenicznych, brak integracji systemów transportu zbiorowego, brak wykorzystania atrakcyjności lokalizacyjnej obszaru oraz problemy społeczne i gospodarcze wynikające z degradacji obszarów miejskich, niski poziom współpracy jednostek samorządu terytorialnego (JST) a także brak sieciowych powiązań funkcjonalnych między podmiotami gospodarczymi, jednostkami naukowo-badawczymi, sektorem akademickim i instytucjami kultury.

ŁOM posiada jednak **unikatowy zestaw wewnętrznych potencjałów**, opartych na dziewiętnastowiecznym dziedzictwie poprzemysłowym i wielokulturowych tradycjach rozwoju miast. Dziedzictwo to jest ponadto głównym czynnikiem integrującym obszar i stanowiącym o jego tożsamości. Łódź posiada również bogate tradycje rozwoju sztuki nowoczesnej, przemysłu filmowego i sztuki teatralnej. Tradycje te wzmacniane są przez współczesne działania i środowiska artystyczne oraz przez rozwój wzornictwa przemysłowego. Potencjałem rozwojowym ŁOM jest również funkcja akademicka, która sama będąc funkcją metropolitalną, wpływa na rozwój pozostałych funkcji. Aby wykorzystać te potencjały należy odpowiedzieć na **najważniejsze wyzwania rozwojowe ŁOM**, będące jednocześnie polami współpracy między JST, za które uznano:

- **rozwój funkcji metropolitalnych** opartych na gospodarce innowacyjnej i sektorze kreatywnym,
- **rewitalizację** zdegradowanych technicznie, społecznie i gospodarczo obszarów miast,
- **integrację systemu transportu publicznego**, kształtującego spójność przestrzenną obszaru.

Przekształcenia ŁOM i Łodzi dokonywane w ramach odpowiedzi na powyższe wyzwania przyczynią się do rozwoju wyspecjalizowanych funkcji metropolitalnych, atrakcyjnych w skali krajowej i międzynarodowej, zapewniających rozwój silnych powiązań funkcjonalnych, o dużym zasięgu oddziaływania przestrzennego. Wzrośnie atrakcyjność inwestycyjna i osadnicza obszaru oraz poprawi się jakość życia jego mieszkańców. Powyższe zmiany oraz spójna promocja ŁOM zmienią jego wizerunek z XIX-wiecznego okręgu przemysłowego na nowoczesny obszar kultury, nauki, sztuki oraz innowacyjnej gospodarki.

Zakres przestrzenny „Studium...” został określony na podstawie analiz wykonanych w ramach prac nad „Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020” i obejmuje pięć powiatów: łódzki grodzki, łódzki wschodni, brzeziński, zgierski i pabianicki. Na obszarze tym znajduje się 7 gmin miejskich (Łódź, Pabianice, Zgierz, Brzeziny, Konstancin Łódzki, Ozorków, Głowno), 5 gmin miejsko-wiejskich (Aleksandrów Łódzki, Koluszki, Rzgów, Stryków, Tuszyń) oraz 16 gmin wiejskich

Szczegółowy zakres poszczególnych projektów powinien zostać ustalony przez ich bezpośrednich wykonawców, przed przystąpieniem do realizacji danego projektu. Nieco odmienny, bardziej szczegółowy charakter, mają projekty dotyczące zbiorowego transportu publicznego. Projekty te zostały bowiem oparte na przyjętych i obowiązujących dokumentach planistycznych i strategicznych oraz już realizowanych inwestycjach.

„Studium ...” nie ma charakteru obligatoryjnego, nie wskazuje wykonawców projektów ani sposobów ich finansowania, a jedynie sugeruje priorytetowe kierunki działań, będące koniecznym warunkiem kształtowania się ŁOM i jego rozwoju w perspektywie długookresowej. **Dokument ma charakter otwarty i stanowi materiał wejściowy do strategii rozwoju ŁOM.** Nowym narzędziem umożliwiającym realizację strategii rozwoju ŁOM w nowej perspektywie finansowej i dotyczącym zintegrowanych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Ich zakres tematyczny koncentruje się na rozwoju zrównoważonego, sprawnego transportu łączącego miasto i jego obszar funkcjonalny, zintegrowanych działaniach rewitalizacyjnych, poprawie stanu środowiska przyrodniczego, wspieraniu efektywności energetycznej i promowaniu strategii niskoemisyjnych a także wzmacnianiu rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miejskiego obszaru funkcjonalnego i poprawie dostępu i jakości usług publicznych oraz wzmacnianiu badań, rozwoju technologicznego i innowacji.

Czas realizacji projektów prezentowanych w „Studium...” należy określić jako rok 2020+. Zakres przedmiotowy projektów, ich złożoność i możliwości finansowania wskazują, że o ile realizację projektów należy rozpocząć jak najszybciej, to możliwości ich zakończenia znacznie przekraczają zakres czasowy najbliższego okresu programowania UE. W roku 2020 można będzie jedynie obserwować pierwsze, nie zawsze najważniejsze, pozytywne skutki realizacji przedmiotowych projektów.

„Studium...” jest zgodne z polityką rozwoju województwa określoną w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 i Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2030 oraz polityką rozwoju regionalnego formułowaną w dokumentach strategicznych opracowanych na poziomie krajowym.

„Studium...” jest adresowane do jednostek samorządu terytorialnego (JST), współtworzących ŁOM, organizacji pozarządowych, instytucji kulturalnych, szkół wyższych, instytucji otoczenia przedsiębiorczości oraz do środowisk naukowców, twórców kultury i przedsiębiorców oraz do społeczności lokalnych. Powinno stać się **inspiracją do szerokiej dyskusji** nad przyszłą, przestrzenno-funkcjonalną strukturą ŁOM oraz drogami jego rozwoju.